

Spreidingsbeleid voor huisvesting van statushouders

Speelt de buurt een rol in de vroege integratie?*

Meta van der Linden

Inleiding

Na jaren van een gematigde instroom steeg het aantal asielaanvragen in Nederland aanzienlijk door de ‘vluchtelingen crisis’ van 2015/2016. In deze periode werd ongeveer 60% van de asielaanvragen ingewilligd en werden statushouders¹ met een Syrische of Eritrese herkomst een van de snelst groeiende groepen in Nederland (Algemene Rekenkamer, 2018). Het toekennen van een verblijfsvergunning gaat gepaard met het recht op een woning, die op basis van het aanbod van sociale huurwoningen door de gemeente aan statushouders wordt toegewezen. Gemeenten streven doorgaans naar een spreidingsbeleid waarbij statushouders huisvesting krijgen toegewezen in verschillende buurten, want, zo is de gedachte, het buiten de eigen kring treden is bevorderend voor de integratie (Klaver, Mallee, Odé, & Smit, 2015). Zo ook in de gemeente Rotterdam, waar dit onderzoek is gesitueerd: ‘Voor een goede integratie in de buurt zijn beginselen van kleinschaligheid, spreiding en een goede mix van bewoners van belang’ (Gemeente Rotterdam, 2015, p. 5).² Nu de piek van het aantal asielaanvragen voorbij lijkt, maak ik de balans op. In hoeverre speelt de buurt inderdaad een rol bij de integratie van statushouders?

Sociale integratie in superdivers Rotterdam

Rotterdam biedt een goede context voor dit vraagstuk: enerzijds omdat het streven naar een binnengemeentelijk spreidingsbeleid typerend is voor Nederlandse gemeenten en anderzijds door de beschikbaarheid van unieke, representatieve surveydata (i.e. de EUR Bridge Survey) met recent gearriveerde statushouders, gekoppeld aan gedetailleerde buurtgegevens. Dit onderzoek richt zich specifiek op sociale integratie. Sociale integratie wordt over het algemeen in het publieke en academische discours gedefinieerd als overbruggend sociaal kapitaal (Putnam, 2000), ofwel de sociale relaties van migranten met leden van andere groepen.

* Dr. M. van der Linden is postdoctoraal onderzoeker bij het Departement van Publieke Administratie en Sociologie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Daarnaast is ze als research manager verbonden aan het EUR Bridge-project, waar ze onderzoek doet naar het effect van integratieprogramma's voor het integratieproces van statushouders in Rotterdam.

1 Een vluchteling met een (voorlopige) verblijfsvergunning.

2 Gestreefd werd naar spreiding over alle buurten in Rotterdam met uitzondering van vijf buurten die worden aangemerkt als Rotterdamwetgebieden.

Sociale integratie is een bepalende factor voor het leven in de ontvangende samenleving in de zin dat het toegang faciliteert tot het sociaal kapitaal en bijgevolg de mogelijkheid om te kunnen profiteren van betere kansen op de arbeidsmarkt (Bourdieu, 1986; Martén, Hainmueller, & Hangartner, 2019; Portes, 1998), een sterkere identificatie met de ontvangende samenleving (De Vroome, Coenders, Van Tubergen, & Verkuyten, 2011), beter welzijn (Damen, Van der Linden, Van Dam, & Dagevos, 2019) en een betere taalvaardigheid (Van Tubergen, 2010). De meerderheid van de onderzoeken naar sociale integratie richt zich op sociale relaties van migranten met mensen zonder migratieachtergrond (Wessendorf & Phillimore, 2019). Echter, in Rotterdam, net als Den Haag en Amsterdam, vormen mensen met een migratieachtergrond de meerderheid en kan diversiteit worden gezien als het nieuwe normaal (Meissner & Vertovec, 2015). Om sociale integratie binnen de diverse Rotterdamse context te kunnen bestuderen moet men zich dus afvragen met wie statushouders contact hebben.

De buurt als sociale ontmoetingsplaats

De ontmoetingsmogelijkheden-hypothese stelt dat keuzes voor sociaal contact worden begrensd en beïnvloed door de sociale context waarin personen zich begeven (Vervoort, Flap, & Dagevos, 2011). In de praktijk kan de buurt worden beschouwd als een sociale ontmoetingsplaats die statushouders veelal de eerste gelegenheid biedt om sociale contacten op te bouwen met leden van andere groepen (Damen et al., 2019; Grzymala-Kazłowska & Phillimore, 2018). Met andere woorden, in hoeverre specifieke groepen aanwezig zijn in de buurt, zou bepalen of statushouders met deze groepen contact hebben. Dit betekent echter niet dat statushouders geen voorkeuren kunnen hebben of en met welke groepen zij contact hebben. Zo stelt het homofilieprincipe dat mensen over het algemeen de voorkeur geven aan sociale contacten met anderen die op henzelf lijken, zoals de eigen herkomstgroep (McPherson, Smith-Lovin, & Cook, 2001).

Eerder onderzoek heeft aangetoond dat migranten in buurten met een hogere etnische concentratie minder contact hebben met mensen met een Nederlandse afkomst en vaker contact hebben met de eigen herkomstgroep of met anderen met een migratieachtergrond (Vervoort & Dagevos, 2011; Vervoort, Dagevos, & Flap, 2012; Vervoort et al., 2011). Echter, studies maken doorgaans enkel een onderscheid tussen de aanwezigheid van mensen zonder migratieachtergrond en een overkoepelende categorie 'niet-westerse migranten', maar deze benadering laat geen adequate analyse toe van de sociaal-culturele en demografische complexiteit in hedendaagse grote steden (Grzymala-Kazłowska & Phillimore, 2018). Daarnaast richten studies zich vaak op arbeids- en familiemigranten die al decennia in Nederland zijn – of zelfs de tweede generatie – maar is er nog relatief weinig bekend over statushouders. Dit is opvallend, aangezien juist in deze vroege fase in het integratieproces de buurt invloedrijk zou kunnen zijn – andere mogelijkheden voor contact zijn door een beperkte arbeidsparticipatie immers nog schaars (Van der Linden & Dagevos, 2019).

Meta van der Linden

De huidige studie draagt bij aan de literatuur door (a) contact met verschillende groepen te relateren aan de desbetreffende groepsaanwezigheid in de buurt, en (b) zich te richten op de vroege sociale integratie van recent gearriveerde statushouders. Centraal staat de onderzoeksvraag: *in welke mate draagt de aanwezigheid van specifieke groepen in de buurt bij aan de sociale integratie van statushouders in Rotterdam?* De centrale hypothese is dat hoe groter het aandeel buurtgenoten behorende tot een specifieke groep, hoe vaker statushouders contact hebben met leden van deze groep. Ik richt mij hierbij op mensen met een Nederlandse afkomst en de twee veelvoorkomende migrantengroepen van Marokkaanse of Turkse afkomst. Bovendien kijk ik naar contact met de eigen herkomstgroep. Hoewel intragroepscontact doorgaans niet onder sociale integratie wordt geschaard, is deze vorm van contact wel relevant voor het binnengemeentelijk spreidingsbeleid, dat impliceert dat een concentratie van statushouders in de buurt onwenselijk is voor hun sociale integratie (Klaver et al., 2015).

Methodie

Data en procedure

Bovenstaande hypothese werd getoetst met behulp van de EUR Bridge Survey uit 2019 ($N = 1004$). Dit betreft een representatieve dataset, verzameld onder statushouders die sinds 1 juli 2016 in Rotterdam wonen. De respondenten zijn eerst per brief benaderd met het verzoek de vragenlijst online in te vullen (i.e. *computer-assisted web interviewing*; CAWI) en werden bij non-respons vervolgens persoonlijk benaderd door een enquêteur (i.e. *computer-assisted personal interviewing*; CAPI). Het doel van deze strategie was om zowel de algehele respons als de respons onder typisch ondergerepresenteerde groepen zoals vrouwen en lager opgeleiden te vergroten (Laganà, Elcheroth, Penic, Kleiner, & Fasel, 2013). De vragenlijst was in het Nederlands, Engels, Arabisch of Tigrinya afgenomen, zodat de meerderheid kon deelnemen in de eigen moedertaal. Deze aanpak heeft geresulteerd in een zeer goede respons van 85% en was representatief met betrekking tot herkomstland, geslacht en leeftijd (voor een meer uitgebreide bespreking van de veldwerkstrategie zie Menko & Joemmanbaks, 2019).

Respondenten die aangaven recentelijk te zijn verhuisd, werden uit de dataset verwijderd (11%), omdat voor deze respondenten onbekend was hoeveel tijd ze in een buurt hebben gewoond en of daarmee verwacht kon worden dat de huidige buurt heeft bijgedragen aan hun vroege integratie. Daarnaast zijn respondenten verwijderd uit buurten die niet konden worden gekoppeld aan buurtgegevens, aangezien het modelleren van de buurtomgeving het centrale doel is van dit onderzoek (14%). Dit resulteerde in een uiteindelijke dataset van 768 respondenten, verspreid over 45 buurten in Rotterdam.

Variabelen

Afhankelijke variabelen. Contact met burens met een Nederlandse afkomst was gemeten als 'Hoe vaak heeft u contact met Nederlandse burens of buurtgenoten?

Met een Nederlander³ bedoelen we iemand die in Nederland geboren is, en van wie de ouders ook in Nederland geboren zijn.' Contact met burens uit dezelfde herkomstgroep is gemeten met de volgende vraag: 'Hoe vaak heeft u contact met [herkomstgroep] burens of buurtgenoten?' Contact met menssen met een Marokkaanse of Turkse afkomst maakte onderdeel uit van de volgende matrix-vraag: 'Hoe vaak heeft u contact met iemand met de volgende afkomst? [Turks]/[Marokkaans]' De afhankelijke variabelen zijn gemeten op een vijfpuntsschaal (1 = elke dag, 5 = nooit/minder dan een keer per jaar) en gehercodeerd, zodat een hogere score frequenter contact betekent.

Onafhankelijke variabelen. Op buurtniveau was de aanwezigheid van specifieke groepen in kaart gebracht met registergegevens uit 2016 (i.e. het eerste jaar dat de respondenten in de buurt zijn komen wonen), verstrekt door de gemeente Rotterdam. Zo was de dataset verrijkt met het percentage buurtbewoners met een Nederlandse, Marokkaanse, Turkse of overige niet-westerse afkomst. Deze laatste categorie bestond uit het percentage buurtgenoten met een niet-westerse afkomst die niet behoren tot de groepen met een Marokkaanse, Turkse, Kaapverdise, Antilliaanse of Surinaamse afkomst. Het exacte groepsaandeel van de verschillende herkomstgroepen kon niet worden achterhaald, dus dient deze categorie als een globale proxy. Dit betekent dat de aanwezigheid van de eigen herkomstgroep in de buurt slechts bij benadering in beeld is gebracht.

Controlevariabelen. Op individueel niveau was er gecontroleerd voor geslacht, leeftijd, herkomstland, het aantal maanden in Nederland en de veldwerkbenedering (i.e. CAPI of CAWI). Verder was er gecontroleerd voor drie andere factoren die gerelateerd kunnen zijn aan (het uitblijven van) contact, namelijk taalbeheersing, ervaren discriminatie en gezondheid. De Nederlandse taalbeheersing was gemeten met een zelf ingeschat cijfer: 'Hoe goed spreekt u de Nederlandse taal?' (1 = ik spreek geen Nederlands, 10 = ik spreek zeer goed Nederlands). Ervaren discriminatie in de buurt was gemeten met de stelling: 'Ik voel me gediscrimineerd in deze buurt' (1 = helemaal mee oneens, 5 = helemaal mee eens). Gezondheid was gemeten als een subjectieve beleving van de eigen gezondheid: 'Hoe is over het algemeen uw gezondheid?' (1 = zeer slecht, 5 = zeer goed). Op buurtniveau was er gecontroleerd voor de sociaaleconomische status van de buurt middels het percentage huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt. Een overzicht van de variabelen wordt gegeven in tabel 1.

Analyseplan

De bovenstaande variabelen werden geanalyseerd in STATA 16 met gebruik van multilevelanalyse vanwege de geneste structuur van de data. Voorafgaand aan de multilevelanalyse zijn alle continue onafhankelijke variabelen gestandaardiseerd (i.e. *grand mean centered*). Er waren enkele ontbrekende gegevens voor contact met burens uit de herkomstgroep ($N = 57$). Voor deze variabele bestond de optie

3 Na het zorgvuldig testen van de vragenlijst onder de doelgroep is gekozen voor de term 'Nederlander' vanwege de leesbaarheid en wetende dat bij deze doelgroep deze term doorgaans wordt opgevat als persoon met een Nederlandse afkomst (Damen et al., 2019).

Meta van der Linden

Tabel 1 *Overzicht variabelen*

	Gemid- delde	SD	Min	Max
<i>Individueel niveau</i>				
<i>Afhankelijke variabelen</i>				
Contact met buren met een Neder- landse afkomst	2,31	1,29	1	5
Contact met buren uit eigen her- komstgroep	3,12	1,21	1	5
Contact met mensen met een Marokkaanse afkomst	1,96	1,30	1	5
Contact met mensen met een Turkse afkomst	1,76	1,21	1	5
<i>Onafhankelijke variabelen</i>				
Geslacht (ref = man)	0,49	0,50	0	1
Leeftijd	33,87	11,30	16	77
Herkomstland Syrië (ref = rest)	0,76	0,43	0	1
Herkomstland Eritrea (ref = rest)	0,12	0,33	0	1
Aantal maanden in Nederland	28,93	5,65	14	42
CAPI (ref = CAWI)	0,49	0,50	0	1
Nederlandse taalvaardigheid	5,08	2,02	1	10
Ervaren discriminatie in buurt	1,90	0,91	1	5
Ervaren gezondheid	3,81	0,96	1	5
<i>Buurniveau</i>				
<i>Onafhankelijke variabelen</i>				
% buurtbewoners met een Neder- landse afkomst	47,81	15,05	13,20	89,80
% buurtbewoners met een overige niet-westerse afkomst	8,87	2,12	1,50	16,30
% buurtbewoners met een Marok- kaanse afkomst	7,80	5,31	0,20	20,60
% buurtbewoners met een Turkse afkomst	7,85	5,64	0,20	31,70
% huishoudens met een bijstandsuit- kering	14,80	5,10	0,35	28,14

Bron: EUR Bridge Survey, 2019. *N* = 768.

om 'niet van toepassing' aan te vinken; zo werd enkel de frequentie van contact met de herkomstgroep getoetst waarvoor (volgens de respondent) gelegenheid zou moeten zijn.

Eerdere onderzoeken hebben gewaarschuwd dat multicollineariteit een rol kan spelen tussen de sociaaleconomische status van de buurt en de aanwezigheid van etnische minderheden (bijvoorbeeld Van der Meer & Tolsma, 2014). Om deze reden was de sociaaleconomische status van de buurt voor de analyses log-

Tabel 2 *Correlaties tussen contact met verschillende groepen en de groepsaanwezigheid in de buurt*

	Contact buren met Nederlandse afkomst	Contact buren uit herkomstgroep	Contact mensen met Marokkaanse afkomst
Contact buren uit herkomstgroep	,127**		
Contact met mensen met Marokkaanse afkomst	,203***	,157***	
Contact met mensen met Turkse afkomst	,199***	,069	,518***

Sign. $p \leq ,05^*$, $p < ,01^{**}$ en $p < ,001^{***}$. Bron: EUR Bridge Survey, 2019. $N = 768$.

getransformeerd (voor een gelijkaardige benadering zie Fajth & Bilgili, 2018) en zijn er testen uitgevoerd die hebben aangetoond dat de resultaten niet werden beïnvloed door multicollineariteit (alle VIF $\leq 2,21$ en tolerance $\geq 0,45$).

Resultaten

Beschrijvende bevindingen

Alvorens de resultaten van de multilevelanalyse te bespreken worden in deze sectie eerst de descriptieve bevindingen gepresenteerd. Tabel 1 laat zien dat statushouders het vaakst contact hadden met de eigen herkomstgroep. Op de tweede plek kwam contact met buren met een Nederlandse afkomst, gevolgd door contact met mensen met een Marokkaanse of Turkse afkomst (hoewel een aanzienlijk deel van de statushouders nooit contact had met deze groepen, respectievelijk 41%, 58% en 68%). Pearson-correlaties laten verder zien dat er geen onderling uitsluitende relatie bestond tussen de contacten van statushouders binnen en buiten de eigen herkomstgroep (tabel 2). Er lijkt een categorie te zijn van sociaal ingestelde statushouders die in het algemeen vaker contact hebben, zowel met buren uit de eigen herkomstgroep als met mensen met een Nederlandse en Marokkaanse afkomst.

Bevindingen multilevelanalyse

De resultaten op basis van de multilevelanalyses laten een gevarieerd beeld zien (zie tabel 3). In lijn met de hypothese blijkt het percentage buurtgenoten met een Nederlandse afkomst gerelateerd aan frequenter contact met buren met een Nederlandse afkomst. Een gelijkaardig verband kan worden vastgesteld voor contact met mensen met een Marokkaanse afkomst. In eerste instantie was er slechts een marginaal significant positief verband tussen het percentage buurtgenoten met een Marokkaanse afkomst en contact met mensen met een Marokkaanse afkomst ($p = ,075$). Het is mogelijk dat de Arabische taal een verbindende factor is tussen Marokkaanse Nederlanders en Arabisch sprekende statushouders. In een vervolganalyse werd dan ook de grootste niet-Arabisch sprekende groep, namelijk

statushouders afkomstig uit Eritrea, verwijderd en bleek het percentage buurtgenoten met een Marokkaanse afkomst nu wel een significante voorspeller voor frequenter contact met mensen met een Marokkaanse afkomst ($b = ,027$, $p = ,040$; niet weergegeven in tabel 3). Er waren daarentegen geen significante relaties tussen het percentage buurtgenoten met een overige niet-westerse en Turkse afkomst enerzijds en contact met burens uit de eigen herkomstsgroep en mensen met een Turkse afkomst anderzijds. Voor deze groepen is dus geen ondersteuning gevonden voor de hypothese.

Vervolgens bespreek ik nog enkele opvallende resultaten voor variabelen op individueel niveau. Ten eerste blijkt dat vrouwen meer contact hadden met de eigen herkomstsgroep dan mannen, terwijl mannen vaker contact hadden buiten de eigen herkomstsgroep met mensen met een Turkse afkomst. Ten tweede kwam naar voren dat oudere statushouders minder vaak contact hebben met mensen met een Turkse en Marokkaanse afkomst, wat suggereert dat zij minder diverse netwerken hebben in vergelijking met jongere statushouders. Ten derde hadden met name Eritrese statushouders frequent contact met de eigen herkomstsgroep.⁴ Dit komt mogelijk doordat het voor Eritrese statushouders door grote cultuurverschillen in het bijzonder moeilijk is gebleken om contacten te leggen buiten de eigen groep (Sterckx & Fessehazion, 2018). Ten vierde blijkt dat de beheersing van de Nederlandse taal positief was gerelateerd aan contact met burens met een Nederlandse afkomst, terwijl het geen significante rol speelde voor contact met mensen met een Turkse en Marokkaanse afkomst. Het is mogelijk dat Nederlands niet noodzakelijkerwijs de voertaal is bij contact met groepen met een niet-Nederlandse afkomst. Tot slot bleken de in de integratieliteratuur vaak genoemde barrières als gezondheid en ervaren discriminatie nauwelijks een rol te spelen voor sociaal contact in deze vroege fase van het integratieproces.

Discussie en conclusies

Het binnengemeentelijk spreidingsbeleid voor de huisvesting van statushouders wordt ingegeven door de gedachte dat sociale integratie beter gedijt wanneer statushouders verspreid wonen over verschillende buurten (Klaver et al., 2015). De veronderstelling is dat de buurt als ontmoetingsplek de sociale integratie van statushouders bevordert. Is dat ook zo?

In de huidige studie kon deze veronderstelling maar gedeeltelijk worden bevestigd voor de sociale integratie van recent gearriveerde statushouders in de diverse context van Rotterdam. De ontmoetingsmogelijkheden-hypothese stelt dat de aanwezigheid van specifieke groepen in de buurt het contact met deze groepen faciliteert (Vervoort et al., 2011). Dit zou in gelijke mate moeten gelden voor groepen met een Nederlandse, Marokkaanse of Turkse afkomst, maar deze studie toont

4 Een gestandaardiseerde coëfficiënt groter dan 1 is doorgaans niet problematisch, maar kan duiden op multicollineariteit (Deegan, 1978). Om deze reden is hetzelfde model nogmaals getest zonder Eritrese statushouders. Hierbij bleken de bevindingen stabiel, dus multicollineariteit heeft de conclusies niet wezenlijk beïnvloed.

Tabel 3 Resultaten voor multilevelanalyse voor contact met verschillende groepen en de groepsaanwezigheid in de buurt

	Contact met autochtone burens		Contact met herkomstgroep		Contact met Marokkaanse Nederlanders		Contact met Turkse Nederlanders	
	b	SE	b	SE	b	SE	b	SE
<i>Buurniveau</i>								
% buurtbewoners Nederlandse afkomst	,017**	,005						
% buurtbewoners overige niet-westerse afkomst			-,016	,026				
% buurtbewoners Marokkaanse afkomst					,020 [^]	,011		
% buurtbewoners Turkse afkomst							,010	,010
Log van % huishoudens met een bijstandsuitkering	,314 [^]	,173	-,007	,123	-,132	,137	-,180	,133
<i>Individueel niveau</i>								
Geslacht (ref = man)	-,154 [^]	,092	,228*	,089	-,127	,094	-,277**	,085
Leeftijd	,003	,005	-,001	,005	-,010*	,005	-,016***	,004
Aantal maanden in Nederland	,003	,008	,017	,008	,007	,008	,004	,008
Herkomstland Syrië (ref = rest)	-,053	,137	,553***	,137	,160	,139	-,078	,126
Herkomstland Eritrea (ref = rest)	-,247	,188	1,436***	,181	-,345 [^]	,188	-,410*	,172
Taalbeheersing	,055*	,026	-,024	,025	-,021	,026	,023	,024
CAPI (ref = CAWI)	-,481***	,100	-,409***	,097	-,358***	,100	-,254**	,091
Ervaren discriminatie in buurt	-,042	,052	,005	,051	,050	,053	,151**	,048
Ervaren gezondheid	,010	,052	,017	,050	-,070	,052	-,053	,048
Intercept	3,292***	,240	2,767***	,236	2,584***	,240	2,606***	,220
ICC ^a	3,20		0		0		1,22	
N	767		711		767		767	

Opm. Weergegeven zijn de resultaten van Model 3, ofwel het finale model. Sign. $p \leq ,05^*$, $p < ,01^{**}$ en $p < ,001^{***}$. Bron: EUR Bridge Survey, 2019.

^a De *intraclass correlation coefficient* (ICC) is weergegeven voor Model 1, ofwel het onvoorwaardelijke model.

wel degelijk een onderscheid aan. In het algemeen hadden statushouders vaker contact met burens met een Nederlandse afkomst als zij woonden in buurten met een groter aandeel buurtgenoten met een Nederlandse afkomst. Voor contact met migrantengroepen kwam een complexer beeld naar voren. De aanwezigheid in de buurt speelde geen significante rol voor de contacten van statushouders met mensen met een Turkse afkomst. Echter, in buurten waar meer mensen met een Marokkaanse afkomst wonen, hadden met name Syrische statushouders vaker contact met mensen met een Marokkaanse afkomst – Eritrese statushouders maakten geen gebruik van deze ontmoetingsmogelijkheden. Deze bevinding illustreert een vertrouwdeheid tussen specifieke groepen onderling, waarbij de Syrische statushouders met Marokkaanse Nederlanders zijn verbonden door de Arabische taal en gedeelde religieuze waarden. Met andere woorden, de wens tot het leren kennen van mensen met een Nederlandse afkomst bestaat naast de waardering voor relaties met mensen met een Marokkaanse afkomst, die zijn gebaseerd op gemeenschappelijkheid in plaats van verschil. Al met al laten de bevindingen zien dat ontmoetingsmogelijkheden met andere groepen in de buurt een eerste stap zijn voor contact, maar het is niet voldoende: de voorkeuren van statushouders voor met wie zij in contact treden, zijn eveneens belangrijk.

Daarnaast maakt het spreidingsbeleid in lijn met het homofilieprincipe de assumptie dat, wanneer de buurt daartoe gelegenheid biedt, statushouders contact binnen de eigen kring prefereren. Echter, dit werd niet door de huidige data ondersteund. Dit kan betekenen dat statushouders meer gericht zijn op het verbreden van het sociale netwerk buiten de eigen herkomstgroep. Damen en collega's (2019) constateren in een kwalitatieve studie onder dezelfde groep Rotterdamse statushouders een kritische houding tegenover het 'terugtrekken' binnen de eigen herkomstgroep: statushouders beschouwen contact met mensen met een Nederlandse afkomst als de manier om de Nederlandse cultuur beter te leren begrijpen. Desalniettemin is het belangrijk om op te merken dat het buurtaandeel van de herkomstgroep slechts bij benadering in kaart is gebracht en vervolgonderzoek met een meer exacte meting nodig is.

Praktisch gezien zouden bestuurders er goed aan doen het binnengemeentelijke spreidingsbeleid sterker te richten op het scheppen van ontmoetingsmogelijkheden die passen bij de voorkeuren van statushouders – alleen op deze manier lijkt de buurt als sociale ontmoetingsplaats bij te dragen aan de sociale integratie. Ontmoetingsmogelijkheden met groepen in de buurt zijn een eerste stap, maar statushouders moeten ook in contact willen treden met deze groepen. Dit betekent dat er mogelijk meer voor nodig is om de sociale drempel tegenover bepaalde groepen te verlagen. Voor deze gevallen zijn aanvullende initiatieven om mensen met elkaar in contact te laten komen misschien kansrijker. Daarnaast is het belangrijk te noemen dat, naarmate statushouders langer in Nederland zijn, sociale integratie ook zal worden bevorderd via het volgen van onderwijs en doen van (vrijwilligers)werk. Tot slot snijdt het mes aan twee kanten: sociale integratie moet van twee kanten komen. Het is zowel aan de gevestigde groep als aan de statushouders om elkaar te willen ontmoeten en samen tot een meer inclusieve samenleving te komen.

Literatuur

- Algemene Rekenkamer. (2018). *Asielstroom 2014-2016: een cohort asielzoekers in beeld*. Den Haag.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J.G. Richardson (Ed.), *Handbook of theory and research for the sociology of education* (pp. 241-259). New York: Greenwood.
- Damen, R., Linden, M. van der, Dam, A. van, & Dagevos, J. (2019). *Een stroef begin: Vroege integratie en eerste ervaringen van statushouders met het SNTR-programma en gemeentelijk beleid*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Deegan, J. (1978). On the occurrence of standardized regression coefficients greater than one. *Educational and Psychological Measurement*, 38, 873-888.
- Fajth, V., & Bilgili, Ö. (2018). Beyond the isolation thesis: Exploring the links between residential concentration and immigrant integration in the Netherlands. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 46(15), 3252-3276.
- Gemeente Rotterdam. (2015). *Rotterdamse aanpak statushouders 2016-2020*. Rotterdam.
- Grzymala-Kazłowska, A., & Phillimore, J. (2018). Introduction: rethinking integration. New perspectives on adaptation and settlement in the era of super-diversity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 44(2), 179-196.
- Klaver, J., Mallee, L., Odé, A., & Smit, W. (2015). *De integratie van statushouders op lokaal niveau: belemmeringen en oplossingen*. Amsterdam.
- Laganà, F., Elcheroth, G., Penic, S., Kleiner, B., & Fasel, N. (2013). National minorities and their representation in social surveys: Which practices make a difference? *Quality and Quantity*, 47(3), 1287-1314.
- Linden, M. van der, & Dagevos, J. (2019). *Nieuw in Rotterdam: De startpositie van statushouders in het SNTR-programma en van statushouders in het gemeentelijk beleid*. Rotterdam: Erasmus Universiteit.
- Martén, L., Hainmueller, J., & Hangartner, D. (2019). Ethnic networks can foster the economic integration of refugees. *Proceedings of the National Academy of Sciences*.
- McPherson, M., Smith-Lovin, L., & Cook, J. M. (2001). Birds of a feather: Homophily in social networks. *Annual Review of Sociology*, 27, 415-444.
- Meer, T. van der, & Tolsma, J. (2014). Ethnic diversity and its effects on social cohesion. *Annual Review of Sociology*, 40(1), 459-478.
- Meissner, F., & Vertovec, S. (2015). Comparing super-diversity. *Ethnic and Racial Studies*, 38(4), 541-555. <https://doi.org/10.1080/01419870.2015.980295>
- Menko, A., & Joemmanbaks, F. (2019). *Methodologische rapportage: Veldwerk EUR Bridge Survey wave 2*. Utrecht: Labyrinth Onderzoek & Advies.
- Portes, A. (1998). Social capital: Its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1-24.
- Putnam, R.D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster.
- Sterckx, L., & Fessehazion, M. (2018). *Eritrese statushouders in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Tubergen, F. van. (2010). Determinants of second language proficiency among refugees in the Netherlands. *Social Forces*, 89(2), 515-534.
- Vervoort, M., & Dagevos, J. (2011). The social integration of ethnic minorities: An explanation of the trend in ethnic minorities' social contacts with natives in the Netherlands, 1998-2006. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37(4), 619-635.
- Vervoort, M., Dagevos, J., & Flap, H. (2012). Ethnic concentration in the neighbourhood and majority and minority language: A study of first and second-generation immigrants. *Social Science Research*, 41(3), 555-569.

Meta van der Linden

- Vervoort, M., Flap, H., & Dagevos, J. (2011). The ethnic composition of the neighbourhood and ethnic minorities' social contacts: Three unresolved issues. *European Sociological Review*, 27(5), 586-605.
- Vroome, T. de, Coenders, M., Tubergen, F. van, & Verkuyten, M. (2011). Economic participation and national self-identification of refugees in the Netherlands. *International Migration Review*, 45(3), 615-638.
- Wessendorf, S., & Phillimore, J. (2019). New migrants' social integration, embedding and emplacement in superdiverse contexts. *Sociology*, 53(1), 123-138.